

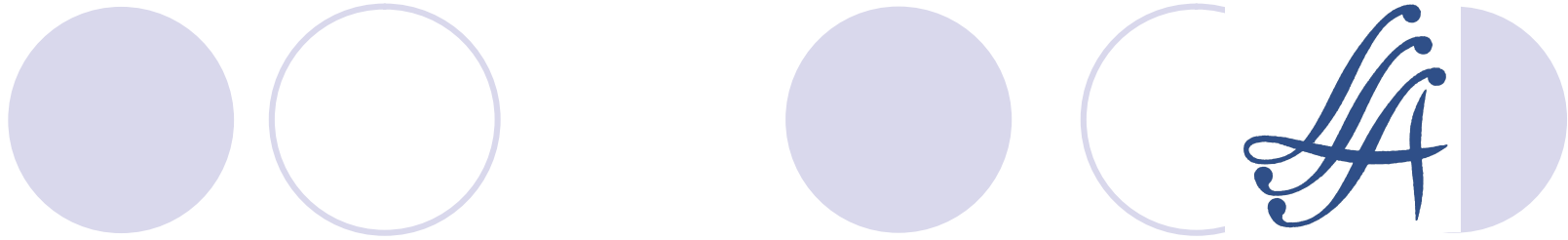
SAVIVALDYBIŲ POŽIŪRIS Į ŠIANDIENINĘ SITUACIJĄ ŠILUMOS ŪKYJE

Genadijus Mikšys

**Šiaulių miesto savivaldybės meras, Lietuvos savivaldybių asociacijos
Aplinkos ir energetikos komiteto pirmininkas**

2008 m. spalio 22 d.

Vilnius

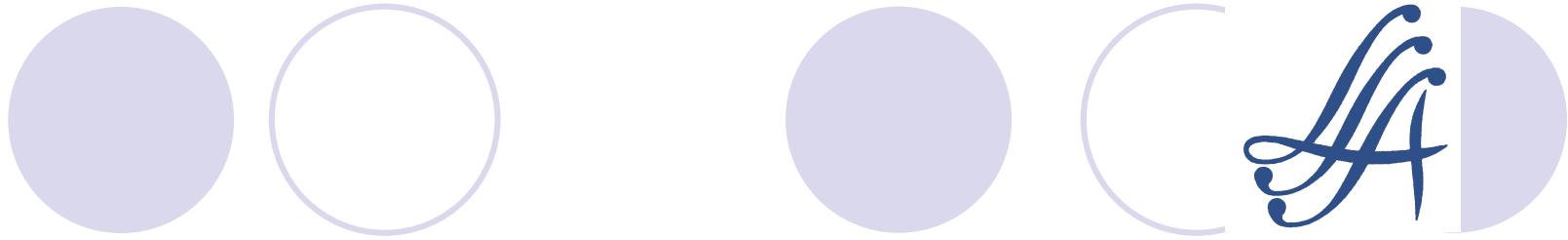
Vietos savivaldos įstatymas:

6 str. 30 p.

- Šilumos tiekimo organizavimas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija, kurią savivaldybės atlieka pagal Konstitucijos ir įstatymų suteiktą kompetenciją, išsipareigojimus bendruomenei ir šios interesais.

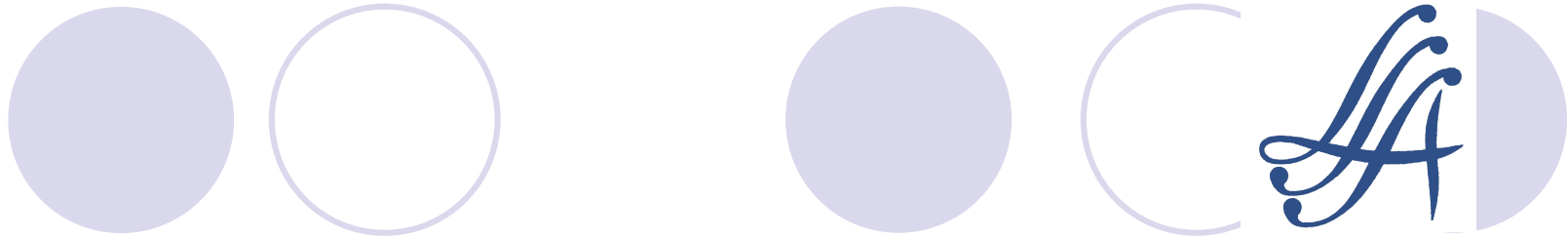
16 str. 37 p.

- Centralizuotai tiekiamos šilumos, šalto ir karšto vandens kainų nustatymas (tvirtinimas) įstatymų nustatyta tvarka.

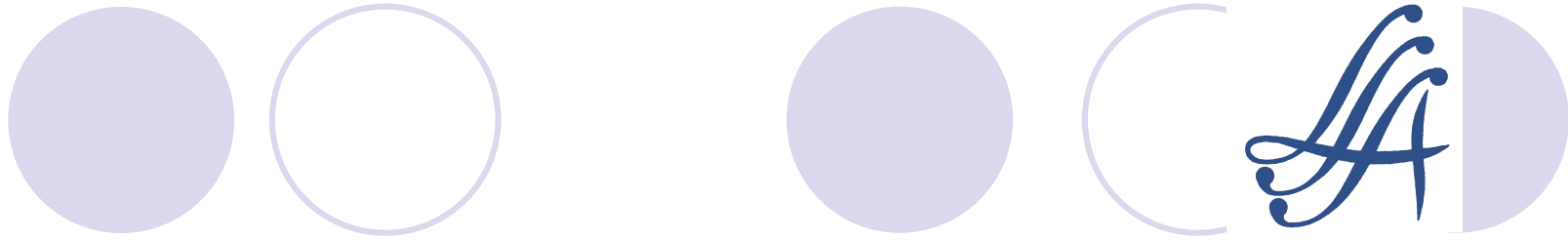
Vartotojų aprūpinimas šiluma organizuojamas remiantis šilumos ūkio specialiuoju planu, kurio tikslai yra:

1. tenkinti vartotojų šilumos poreikius vartotojui mažiausiomis sąnaudomis ir neviršijant leidžiamo neigiamo poveikio aplinkai;
2. suderinti valstybės, savivaldybės, energetikos įmonių, fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių interesus aprūpinant vartotojus šiluma ir energijos ištekliais šilumos gamybai;
3. reglamentuoti aprūpinimo šiluma būdus ir (arba) naudotinas kuro bei energijos rūšis šilumos gamybai šilumos vartotojų teritorijose (zonose).

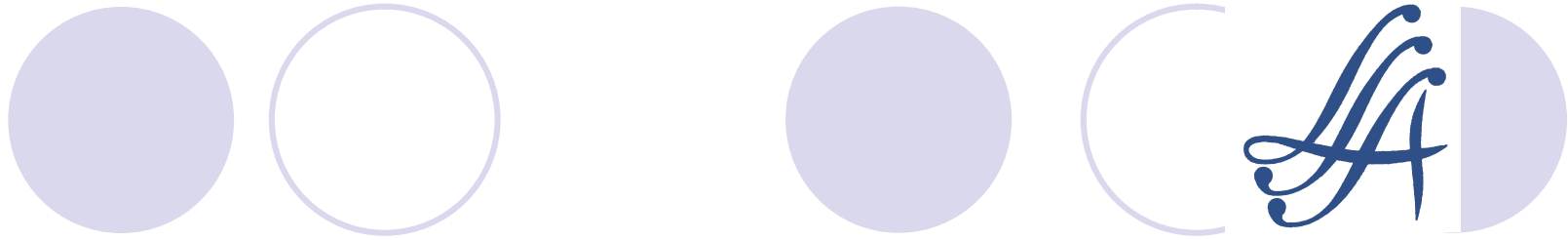
Europos vietos savivaldos chartijoje teigiama, kad savivaldybių institucijos turi atstovauti vietos gyventojų interesams, o priimdamos sprendimus, turi prisiimti ir pilną atsakomybę už juos.

Tačiau, kalbant apie savivaldybių vaidmenį šilumos ūkio valdyme, akivaizdu, kad jis yra formalus, nors savivaldybės yra šilumos ūkio savininkės. Kyla klausimas, kodėl?

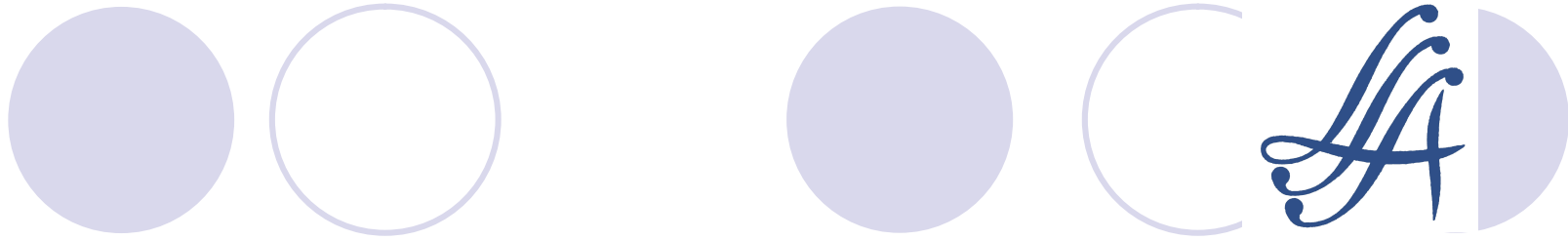

- Pagal Vietos savivaldos įstatymo 17 straipsnio 21 punktą, savivaldybių tarybos įstatymų nustatyta tvarka nustato centralizuotai tiekiamos šilumos kainą, prieš tai suderinusios kainos dydį su Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija.
- Pagal galiojančius teisės aktus centralizuotai tiekiamos šilumos kainos turi būti perskaičiuojamos atsižvelgiant į rinkos pokyčius.
- Savivaldybės tarybai per 30 d. nepatvirtinus Komisijos perskaičiuotos šilumos kainos, Komisija įgyja teisę kainos dydį nustatyti vienašališkai

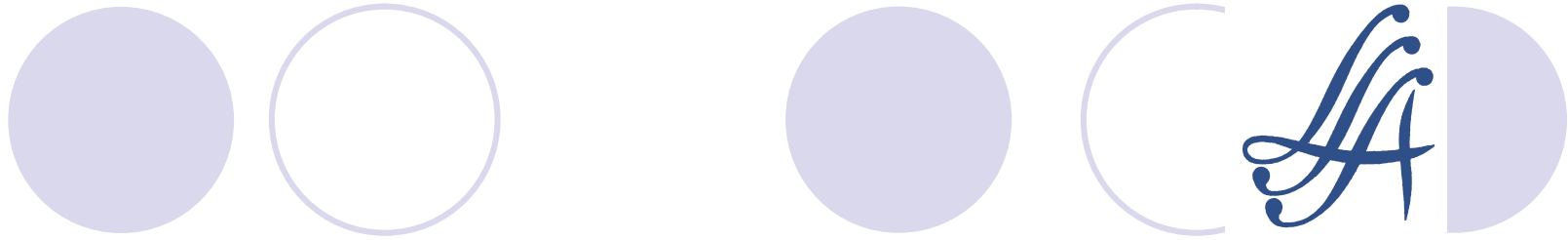
Atsižvelgiant į tai, galima teigti, jog savivaldybių vaidmuo šilumos ūkio valdyme yra formalus, nes galutinius sprendimus dėl šilumos kainų nustatymo priima Komisija.

- teisės aktuose įtvirtinti nuostatą, kad galutinis sprendimas, nustatant šilumos, šalto bei karšto vandens kainas, priklausytų savivaldybėms nepriklausomai nuo tiekėjų valdymo formos;
- panaikinti Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijai įstatymais suteiktą teisę vienašališkai nustatyti šilumos šalto ir karšto vandens kainas;
- Šilumos ūkio įstatyme atsisakyti nuostatos dėl bazinės kainos nustatymo;
- teisės aktuose įtvirtinti nuostatą, kad kainų nustatymo metodikas rengtų, tvirtintų ir kontroliuotų jų taikymą skirtingos institucijos.

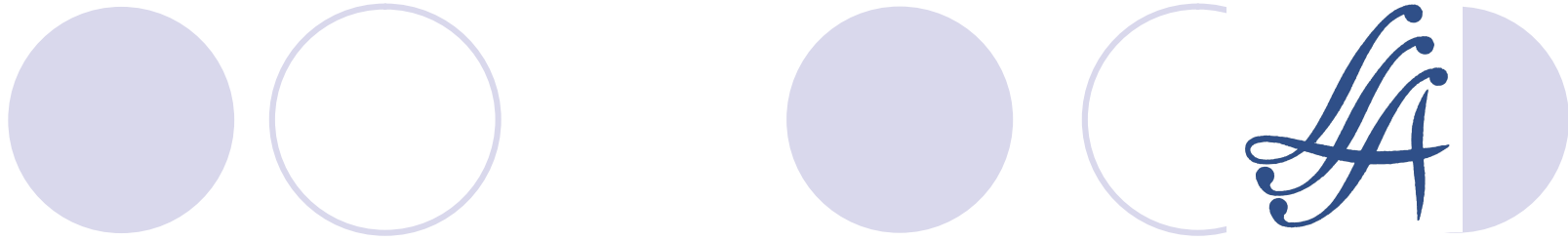

- Valstybinės kainų ir energetiko kontrolės komisijos pagrindinis uždavinys – įstatymų nustatyta tvarka prižiūrėti elektros energijos, gamtinių dujų, šilumos ir vandens ūkio rinkas. Vykdydamas šį uždavinį, Komisija nustato reguliuojamų kainų metodikas, derina kainas.
- Pagal šiuo metu galiojančią teisinę bazę, Komisija pati rengia ir tvirtina norminius teisės aktus, kuriais vėliau vadovaujasi savo veikloje priimdama atitinkamus sprendimus. Manytume, kad ši situacija sudaro palankias sąlygas vienaip ar kitaip interpretuoti kainų nustatymo komponentus bei priimti vienai šaliai naudingą sprendimą. Paprastai tai šalis yra šilumos tiekėjas, bet ne vartotojas.

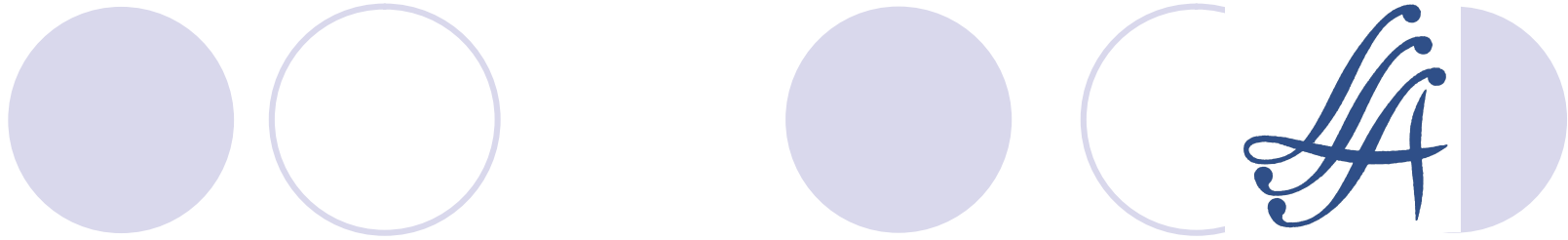

Šilumos kainų nustatymo metodikoje numatyti, kad:

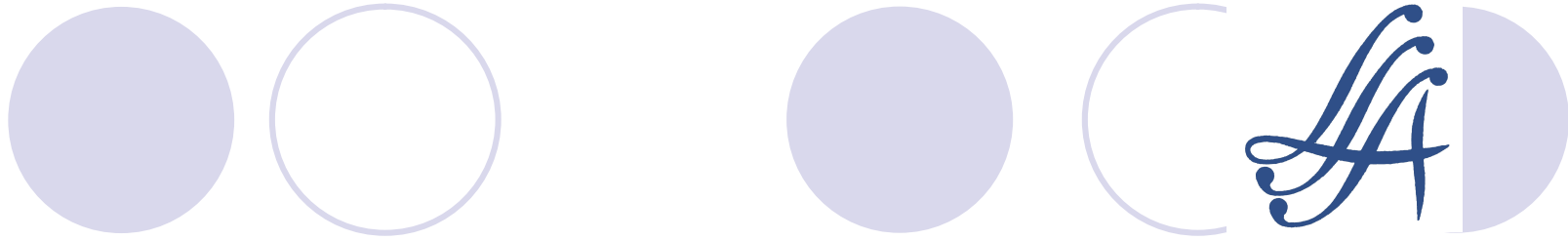
- šilumos tiekėjų negautos pajamos dėl padidėjusių kuro kainų turėtų būti kompensuojamos tik tuo atveju jei įmonės ataskaitinio laikotarpio finansinė veikla nuostolinga ir kompensuoti negautos pajamas turėtų būti leista iki minimalaus (nustatyto) pelno. Jeigu įmonė turi sukauptą pelną, Metodikoje turėtų būti numatyta galimybė negautas pajamas kompensuoti iš pelno;
- investicijos, kurioms pritarė Savivaldybė bei Komisija, į šilumos kainą turėtų būti įskaičiuojamos tik jas atlikus, šilumos kainų perskaičiavimo metu, kainą koreguojant realizuoto šilumos kiekio pokyčio, nusidėvėjimo (amortizacijos) pokyčio koregavimo bei kitų veiksnių sąnaudų pokyčio koeficientais (palūkanos sąnaudos už paskolas investicijoms);

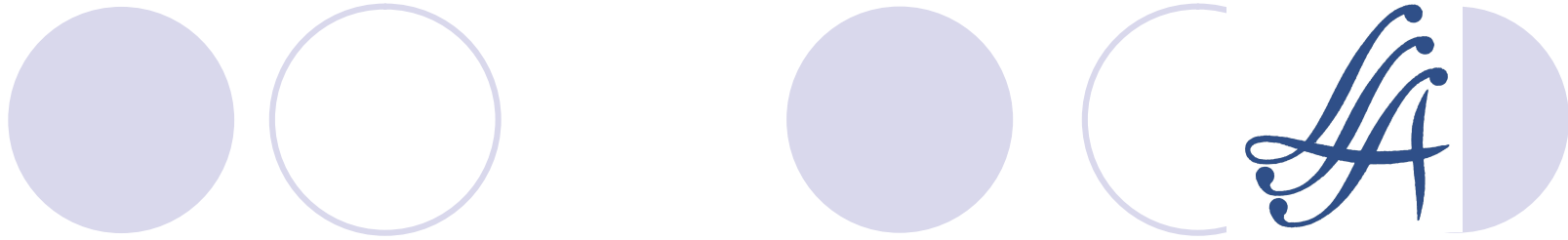
- į pajamas įtraukti pajamas gautas pardavus apyvartinius taršos leidimus (ATL) bei pajamas, gautas už parduotą turtą;
- - kuo greičiau parengti kogeneracinių jėgainių šilumos ir elektros sąnaudų atskyrimo metodiką;
- - Metodikoje aiškiai įvardinti, kad lyginamosios analizės rodikliai taikomi bazinių ir perskaičiuotų kainų sąnaudų pagrįstumui bei užduotims nustatyti (pavyzdžiui: technologinių nuostolių lyginamasis svoris, kuro sąnaudos 1 kWh pagaminti).

- centralizuotai tiekiamos šilumos ir karšto vandens vartotojams taikyti 0 procentų pridėtinės vertės mokesčio tarifą;
- - ieškoti papildomų finansavimo šaltinių daugiabučių gyvenamųjų namų modernizavimui;
- - paspartinti dokumentų, būtinų Europos Sąjungos paramai šilumos ūkyje gauti, rengimą;
- skatinti alternatyvių dujų kuro rūšių vartojimą: plėsti biokuro naudojimą, diegti biokuro katilines, skatinti investicijas ir pan. Tai pat manytume, kad reikėtų didinti kogeneracinių jėgainių skaičių ir pradėti naudoti komunalines atliekas šilumos energijos gamyboje.

- Pagal Civilinio kodekso 6.584 straipsnio 1 dalį: „... **Mokestis** už šaltą ir karštą vandenį, elektros energiją, dujas, šiluminę energiją ir komunalines paslaugas **mokamas Vyriausybės nustatyta tvarka** iki šio kodekso 6.583 straipsnio 2 dalyje nustatyto termino“.
- 2001 m. liepos 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 876 patvirtintos Valstybės ir savivaldybių gyvenamųjų patalpų nuomininkų atsiskaitymo už šaltą ir karštą vandenį, elektros energiją, dujas, šiluminę energiją ir komunalines paslaugas tvarkos aprašo 2 punkte nurodoma, kad „Šalto ir karšto vandens, elektros energijos, dujų ir šiluminės **energijos vartojimo pirkimo – pardavimo sutartis su tiekėjais sudaro valstybės ir savivaldybių gyvenamųjų patalpų nuomininkai**, jeigu nuomos sutartyse nenumatyta, kitaip...“.

- savivaldybė neturėtų būti prilyginta fiziniams asmenims, valdantiems patalpas nuosavybės teise;
- atsižvelgiant į tai, kad socialinio būsto nuoma nėra įprasta ūkinė–komercinė veikla, teikianti pelno, o viena iš viešojo administravimo funkcijų, savivaldybės **neturėtų atsakyti už tokio būsto nuomininkų skolas.**

Lietuvos savivaldybių asociacijos nuomone, teisės aktuose įtvirtinus nuostatas, kad *energijos pirkimo – pardavimo sutartis sudarytų nuomotojas (savivaldybė)* arba, kad *savivaldybė būtų nuomininko prievolių pagal energijos pirkimo – pardavimo sutartis įvykdymo garantu:*

- tiekėjai nebus suinteresuoti prižiūrėti, kaip vartotojas atsiskaito už paslaugas.
- nuomininkai žinodami, kad už jų išskolinimus atsako savivaldybė nebus suinteresuoti atsikaityti energijos tiekėjams už paslaugas.

Vadinasi, savivaldybei bus perkelta visa atsakomybė dėl asmenų, kuriems ji, vykdydama socialinės politikos funkciją privalo suteikti socialinį būstą, skolų.

AČIŪ UŽ DĒMESI!